

De Postbaan Antwerpen-Bergen op Zoom door de eeuwen heen

Door A.M.I. Steenlage

Vanuit Antwerpen liepen heel vroeger drie verschillende postbanen naar Rotterdam: via Bergen op Zoom, via Rucphen en via Zundert.

Antwerpen-Rucphen-Dordrecht-Rotterdam (zandwegen)

Van 1283 tot 1421

Vóór de Sint-Elisabethsvloed kon men gewoon over land Dordrecht bereiken. De stad lag nog niet op een eiland, maar in de Groote Waard. Deze was ontstaan door de afdamming van de Oude Maas in 1283.

Van 1421 tot 1621

Over Oudenbosch, pont naar Dordrecht.

Van 1621 tot 1651

Over Oudenbosch naar Zevenbergen, pont naar Dordrecht.

Vanaf 1651

Ingebruikname van het Lamgatsveer: over Kruisstraat, Zevenbergen en Moerdijk naar Strijensas en Barendrecht.

Antwerpen-Bergen op Zoom

Vóór 1764

Een onverharde weg over Austruweel (Oosterweel), Wilmarsdonck, Oorderen, Berendrecht, Zandvliet, Ossendrecht, tussen Hoogerheide en Huijbergen door.

Vanaf 1764

Een verharde weg over Merksem, 'Kleine Bareel', Kapellen, Putte en Hoogerheide.

Antwerpen-Zundert-Rotterdam

Vóór 1809

De Moerdijkse Postbaan (een zandweg) over Dambrugge, Laer, Donk, Brasschaat, Maria-ter-Heide, Gooreind, Westdoorn, Kruiswegh, Bra(e)ken, Terrijk, Wernhout, Zundert, Stuivezant, Rijsbergen, 't Boomken, Hellegat, Beek (nu Prinsenbeek), Klein Overveld, het Nieuwe Veer, Zevenbergschen Hoek, Moerdijk, Strijensas, Barendrecht, het Kralingsche Veer.

Vanaf 1809

De zogenaamde Napoleonbaan (een verharde weg). De postbaan over Rucphen en de Moerdijkse Postbaan komen te vervallen. De Napoleonbaan liep over Merksem, 'Kleine Bareel', Brasschaat, Maria-ter-Heide, Wuustwezel, Zundert, Stuivezant, Rijsbergen, Effen, Breda, Terheiden, Zevenbergschen Hoek, Moerdijk, Dordrecht, Katendrecht. (Het stuk tussen Wuustwezel en Rijsbergen loopt gedeeltelijk vlak naast het oude traject)

I. ROUTEBESCHRIJVINGEN

Antwerpen-Bergen op Zoom vóór 1764

We verlaten de vesting Antwerpen via de Pisternepoort, deze was gelegen tussen Falconplein en Van Schoonbekeplein. Verder over Oostendekaai, Nassaubrug en Nassaustraart naar de Slijkpoort (deze lag vooraan in het Kattendijkdok). We bereiken nu de polders en moerassen ten noorden van de stad. De postbaan trekt verder naar het punt waar de Sluisstraat het Kattendijkdok raakt. Hier lag een oud kruispunt met 'Het Palingshuys'. Vervolgens passeerde je het 'Hoog Palingshuys', om ter hoogte van de Mosselstraat, over de Oosterweelse Steenweg (in de 19^e eeuw Provinciale Baan geheten) 'De Stinkhuizen' (voorheen waarschijnlijk ziekenhuizen) te bereiken ongeveer op de plaats van de Litouwenstraat. Hier sloeg de postbaan rechtsaf in noordoostelijke richting langs de Steenborgerweert (polder uit de 12^e eeuw). Volg deze noordoostelijke lijn virtueel tot aan Boterhamvaartweg. Hier sloeg men voorheen oostwaarts af richting de Scheurweg. Je passeerde dan twee herbergen : Grüne Scha..... en Den (ik denk) Wolmus (maar alles wat er op lijkt zou het ook kunnen zijn) en kwam uit aan Herberg Den Koolpot, ongeveer in de zuidwestelijke oksel van Scheurweg en Oosterweelsesteenweg gelegen.

Volg Scheurweg met de bocht mee, noordwaarts de Wilmardonkse Steenweg op. Ter hoogte van de Henri Fordlaan boog de baan af richting Wilmarsdonck. De kerktoeren van dit verdwenen dorp is nog zichtbaar tussen de Wilmarsstraat en de Nietweg. Deze laatste weg zou een overblijfsel zijn van het oude dorp. Vóóordat je het dorp bereikte kwam je eerst nog langs Herberg Den Doelhof, locatie ongeveer op het kruispunt van Klein Zuidland en Treurenborg.

Van Wilmarsdonck ging het verder naar Oorderen over de Oordenschedijk. Dit betekent nu, dwars door het Churchilldok naar de Bellestraat. Ergens ten zuidoosten hiervan lag het verdwenen dorp. In het dorp aangekomen sloeg de postbaan even linksaf (Dorpstraat) om daarna meteen rechts weer noordwaarts te gaan lopen over de Belle Weg. Even later stak men door middel van de Eendeburg 't Groote gat over. Volg aldus de hedendaagse Bellestraat, maar niet met de knik mee. Waar de knik naar het westen in de weg zit, rechtdoor naar Moerstraat (waar Belleweg vroeger Moerweg ging heten, werd de baan gekruist door De Lange Nieuwstraat, in de NO-lijke oksel van deze wegen lag herberg In 't Kruis), om vervolgens de lijn door te trekken naar Antwerpsebaan te Berendrecht, aan de andere zijde van het Delwaidedok.

Tussen Delwaidedok en de nieuwe Antwerpsebaan ten zuiden daarvan, lag 'Herberg De Blauwe Hoef' op het kruispunt van de postbaan en de Lillose Straat. Deze Lillose Straat liep oostwaarts verder als Stabroekse Straat (later Gesneuveldenlaan) naar het hedendaagse Laageind en Dorpsstraat te Stabroek. En westwaarts naar Lillo-Kruisweg en Oud-Lillo.

Na het passeren van De Blauwe Hoef ging de postbaan Ouden Kruysweg heten, nu dus Antwerpsebaan. Tussen Berendrecht en Zandvliet zit er een knik in het traject: Zandweg links, Steenovenstraat rechts van Antwerpsebaan. Op de hoek van de Zandweg en de Antwerpsebaan, stond Herberg Huis ten Halve, op de plek van het witte boerderijtje. Volg Antwerpsebaan verder noordwaarts door Zandvliet, tot onder de A12 door. Net daarna slaat er een Antwerpsebaan haaks rechtsaf.

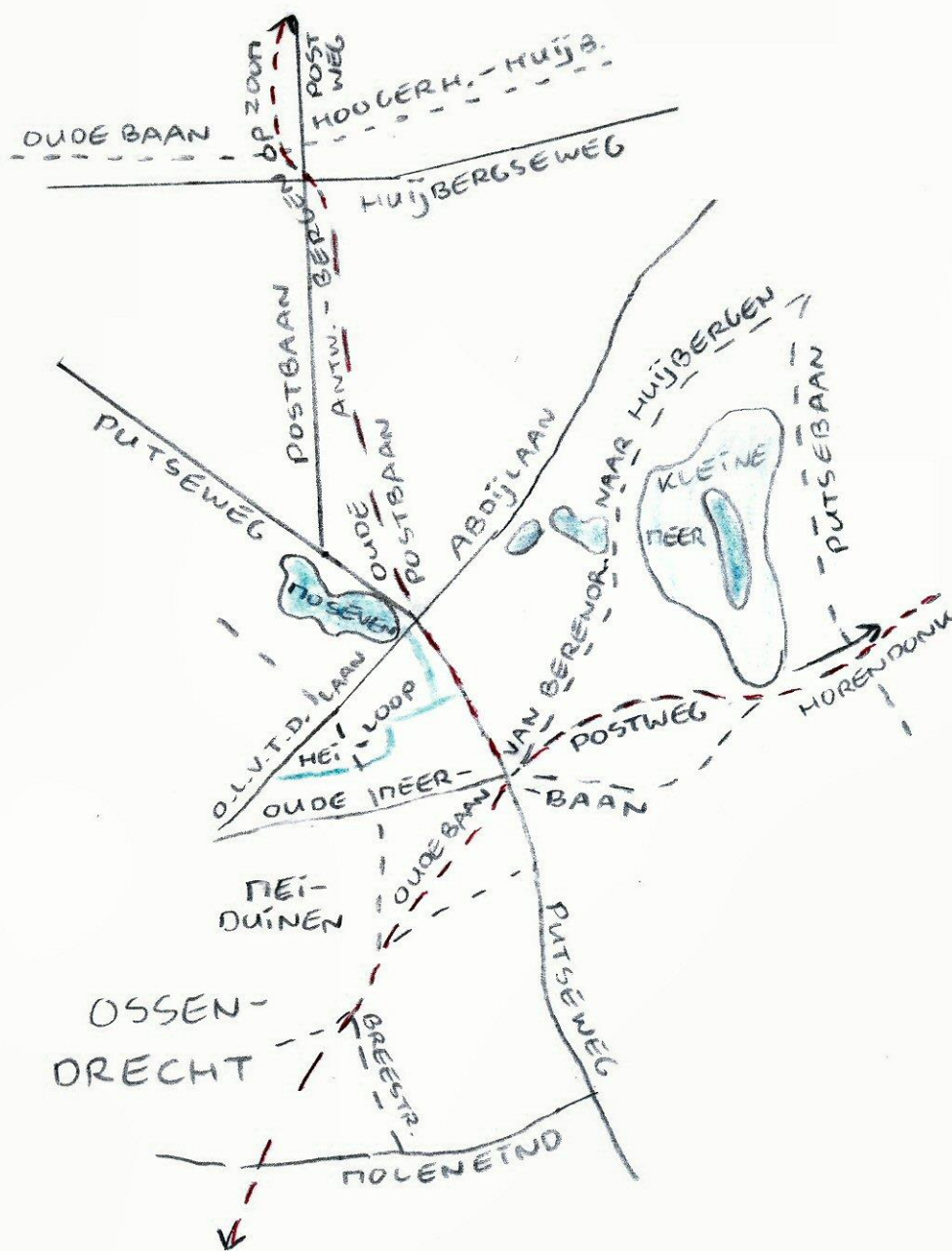
Volg deze gewoon met de bocht mee totdat je Nederlands grondgebied bereikt, waar hij Zandvlietseweg gaat heten. Aan uw linkerhand lag Platluis, nu Plaatsluis geheten. Met 'het gerecht van Zandvliet', de galg dus.

Aangezien we nu gebied betreden dat in het verleden gedeeltelijk overstroomd is geweest, is het vervolg tot aan de Breeweg (ten oosten van Ossendrecht) niet meer aanwezig. Het liep ongeveer zo: over de Zandvlietseweg tot aan de Laagstraat. Dan noordwaarts over de perceelgrens naar Middelstraat. In NO-lijke richting een lijn trekken naar hoek Moleneind / Heuvelweg. Richting blijven volgen tot 50 m ten noorden van hoek Molenweg / Breestraat.

Vanaf dit punt vertrok een oude zandweg doorheen de Meiduin, die zich even later in drieën splitste. De rechter liep 'dood' op de Putsebaan. De middelste heette voorheen Oude Baan Berendrecht – Huijbergen. De linker liep noordwaarts verder tot aan de Oude Meerbaan (Weg van Ossendrecht naar Kalmthoutse Hoek).

De middelste baan maakt de meeste kans om het vervolg van de postbaan te zijn geweest. Er moet namelijk een aansluiting gemaakt worden met de Antwerpse Postbaan ten noorden van de Hoogerheidse Plantage / Kortenhoeff (aangelegd rond 1750, toen werd ook ongeveer de Putseweg in gebruik genomen als vervangend posttraject en verdween de oude postbaan). De Postbaan die nu het gebied doorkruist is geschiedvervalsing, deze zou doodlopen op het Mos(s)even.

Even terug naar het Oude Meerbaan. Daar werd melding gemaakt van 'Weg van Ossendrecht naar Kalmthoutse Hoek'. Het vervolg van de Oude Meerbaan, in oostelijke richting dus, wordt op zeer oude kaarten (17^e eeuw) aangegeven als 'Postbaan naar Antwerpen'. Dit was dus een verbindingsweg tussen twee postbanen. Van de postbaan Antwerpen-Bergen op Zoom naar de postbaan Antwerpen-Rucphen. Hij liep vanaf hier, langs Kalmthoutse Hoek en Essen naar Horendonck.

We gaan verder vanaf de Huijbergseweg tussen Hoogerheide en Huijbergen.

Iets ten noorden daarvan ligt kruispunt Buitendreef / Postweg op fabrieksterrein de Kooi. Vanaf daar liep de oude postbaan (iets ten westen ongeveer parallel aan de hedendaagse Postweg) naar het noorden. Bij de Kooiweg aangekomen, een licht naar het westen trekkende bocht tekenen naar Schansdreef (voorheen Oude Postbaan). Vervolgens, aan het eind, wat naar links, ligt een rechtgetrokken gedeelte van de Oude Postbaan, deze volgen tot aan Zuidgeest. Vanaf hier loopt een pad in NNW-lijke richting naar de A4. Steek deze over in dezelfde richting en kom uit op de Antwerpsestraatweg. Deze loopt recht op Bergen-op-Zoom af. Toen Bergen nog een vestingstad was kwam deze straatweg wat meer naar het zuidwesten de stad binnen, ongeveer ter hoogte van 'Kijk in de Pot'.

II. Antwerpen-Bergen op Zoom vanaf 1764

Aan 'Kleine Bareel' tussen Merksem en Brasschaat, splitste hij zich af van de Napoleonweg nu Bredabaan). Hij bestaat nog in zijn oude vorm: Kapelsesteenweg, Antwerpsesteenweg, Dorpsstraat, Kapelsestraat, Putseweg, Antwerpsestraatweg.

Ter hoogte van Putte kwam een afslag richting Roosendaal, ook Postbaan geheten. In het oude postbaantraject lag ook een afslag, zeg maar verbindingsweg tussen twee postbanen, tussen Ossendrecht en Horendonck. Deze kwam dus ook te vervallen. Maar aangezien na de aanleg van de Napoleonbaan in 1809, Rucphen (en dus ook Horendonck) van geen belang meer waren, trok men deze Postbaan door naar Roosendaal. Het traject is grotendeels al weer verdwenen onder de Kalmthoutse Heide, maar liep waarschijnlijk over de Staartsestraat door Huijbergen en dan verder naar Roosendaal.

III. Algemene routebeschrijving Antwerpen-Rucphen

Deze geldt voor alle eeuwen. Alle hierna volgende authentieke postbaanroutes vertrokken van oudsher vanaf de Paardenmarkt te Antwerpen. De vesting werd verlaten door de Roode Poort om vervolgens richting Dambrugge te trekken. De meningen zijn verdeeld over het traject hier tussenin: OF over Lange Dijkstraat, OF over Oude Steenweg naar de hedendaagse Bredastraat. Net na het passeren van de Joossengang stak men door middel van een bruggetje (tot 1320 veerpont) 'Het Schijn' over, een riviertje dat Dambrugge (voorheen Geerbodigem of Bodigem genoemd) doorkruiste.

Vanaf hier werd vroeger een omtrekkende beweging gemaakt richting Brasschaat. In NNO-lijke richting de Bredastraat op en dan rechtdoor naar de Laarsebaan. Aan het eind rechtdoor naar Wielseweg / Laar. Via Gerardus Stijnenlaan en Oude Baan naar Donksesteenweg. Zo kwam men in Brasschaat aan. (Als men vanaf de Donksesteenweg rechtdoor zou gaan kwam men op de Miksebaan, een oeroude verbindingssbaan met Brecht).

Door Brasschaat tot aan het punt 'Driehoek'. Hier splitste zich de Ploegsebaan af. In NNO-lijke richting liep het traject van de Moerdijkse Postbaan verder.

De Ploegsebaan was het begin van de in noordelijke richting lopende postbaan naar Rucphen. Hoeve De Ploeg stond rechts van de baan tussen de hedendaagse wegen Werversbos en Garcondreef. Trek hierna een rechte lijn over het terrein van het Militair Vliegveld naar de Kamplaan. Loopt uit in Brasschaatsesteenweg, volg deze langs Kruisweg tot Achterbroek. Hier stond al in 1652 Herberg / Posthuis 'In Amsterdamme' (afgebroken 1968), ten noorden van het Leytersstraatje (nu Leyterstraat) aan de Roosendaalsebaan.

Volg deze laatste tot net na 'Darm'. Vanaf hier ging het vroeger niet verder over de Roosendaalse Baan, maar rechtdoor noordwaarts langs 'Het Zilveren Hoekske' (met Herberg In den Witte hemel, de opvolger van In Amsterdamme), naar een nog bestaande zandweg die uitkomt aan de Zilverenhoeksesteenweg en dan rechtdoor – hier kruiste de Postbaan 'Het Roosendaals Kanaal' (een turfvaartje uit de 14^e eeuw) – naar Visschenheuvel. Gaat Postbaan heten en bereikt het gehucht Breede Straet.

Bij de volgende splitsing NIET Postbaan volgen (deze liep naar Roosendaal) maar rechtdoor Kraaienberg op.
Kwam uit te Kruisstraet (nu Horendonk) alwaar Herberg Den Gouden Uil gelegen was.

Linksaf liep een verbindingsweg tussen twee postbanen. Over Essen en Kalmthoutse Hoek (nu Moerkant) naar Ossendrecht, alwaar hij aansluiting maakte op de Oude Postbaan Antwerpen – Bergen op Zoom.

NO-lijk verder over Horendonk naar het punt waar een kapel staat. Hier lag het aloude gehucht Grooten Horendonk. Noordwaarts Dondersteen op. Aan de overzijde van de grens loopt nu een Antwerpsebaan. Dit is een nieuw aangelegde. De oude liep wat oostelijker, vanaf de grens rechtstreeks naar het punt waar nu Antwerpsebaan (wel de oude) de Achtmaalsebaan kruist.

Verder over Antwerpsebaan tot aan Roosendaalsebaan. Wat westelijker loopt ook een 'Postbaan', maar dat is geschiedvervalsing... Nu WEL verder over het vervolg van de geschiedvervalsing (het tracé was wat bochtiger maar we doen het er maar mee), in NO-lijke richting over Postbaan. En dan het vervolg in noordelijke richting. We komen aan postkoetshalte 'De Posthoorn' te Rucphen.

We gaan nog even verder, noordwaarts, over Postbaan. Waar hij nu doodloopt op Gastelsebaan ging het vroeger rechtdoor (laatste stuk zandweg is er nog) naar Rucphenseweg. Volg deze tot aan de snelweg. Hier lag de latere afsplitsing richting Kruisstraat en Moerdijk (in NNO-lijke richting naar het kruispunt Hoenderparkdreef / Antwerpsepostbaan) en in NNW-lijke richting naar Oudenbosch.

IV. (Antwerpen)-Rucphen-Oudenbosch-Dordrecht-(Rotterdam) van 1421 tot 1621

Deze verbindingsweg bestond al vanaf de Middeleeuwen. Vóór 1421 (de Sint-Elisabethsvloed) liep deze 'post'baan naar alle waarschijnlijkheid over hetzelfde traject als daarna. In ieder geval was het eindpunt op land Oudenbosch.

We gaan verder vanaf de splitsing der wegen, hierboven aangegeven, aan de snelweg net boven Rucphen.

Volg Pastoor van Breugelstraat, wordt Vaartweg en Molenstraat. We komen uit aan de Markt te Oudenbosch. Hier lag posthalte / herberg 'De Wagenhoek'. Rechtdoor West-Vaardeke op. Nu kom je aan de haven. Vanaf dit punt ging men voorheen op de pont naar Dordrecht. Over de Mark en de Mooij Keene (links om 't Sand daar Buiten heen, later het dorp Standdaarbuiten), langs Klundert en dan via de Roovaart het Hollands Diep op. (Op dit uitvaartpunt ligt nu de insteekhaven ten westen van Moerdijk). Vervolgens voer men langs de zojuist ontstane Biesbosch met een bocht om het Eiland van Dordrecht heen, om dan weer westwaarts, over de Merwe(de) ons eindpunt te bereiken. De pont meerde aan aan 'Het Bossche Hoofd' van de stad Dordrecht.

V. Rucphen-Oudenbosch-Zevenbergen-Dordrecht-Rotterdam van 1621 tot 1651

Rond 1621 gingen de rechten om de pont te varen van Oudenbosch over op Zevenbergen. Vanaf toen ging het niet meer over de Keene, maar vanuit Zevenbergen de Haven van Zevenbergen uit, over de Roovaart en verder zoals hierboven aangegeven naar Dordrecht.

Totdat het Lamgatsveer (over de Mark) in gebruik werd genomen in 1651 moest de postbaan eerst nog over Oudenbosch naar Zevenbergen, maar hoe dan? Over water of over land? Als men over land ging moest men toch echt eerst de Mark oversteken....

VI. Rucphen-Kruisstraat-Zevenbergen-Moerdijk-Strijensas-Barendrecht-Rotterdam vanaf 1651

Ter hoogte van de snelweg boven Rucphen lag de afsplitsing richting Moerdijk. Trek vanaf de Rucphenseweg (vóór de snelweg) een rechte lijn naar het kruispunt Hoenderparkdreef / Antwerpsepostbaan. Volg deze tot aan de Bosschendijk te Hoeven. Hier lag het gehucht Kruisstraat, met rechts op de hoek (vóór de Bosschendijk) de postkoetshalte en paardenwisselplaats 'Op de Kruisstraat'. Gebouwd in 1792, afgebroken in 1977. Dit was voorheen Herberg de Zwaan en later De Posterij. Aan de overkant van de Bosschendijk lag ook op de hoek rechts, Herberg Doorenborg. Van 1702 tot de sloopdatum 1969.

Vanaf Kruisstraat ging het door de Sint-Martenspolder (hoe? Poldersdijk of Goudbloemschendijk of...) naar het in 1651 aangelegde Lamgatsveer over de Mark. Aan de oostkant van het kanaal (nu Mark) over de Lamschatsdijk (nu Generaal Allenweg) en Zuidhaven door Zevenbergen (postkoetshalte) naar de Koekoeksdijk langs de Roo(de)vaart. Werd Schenkeldijk en gaat bij Logtenburg 'Roode Vaart' heten. Hier lag voorheen ook het dorp met dezelfde naam. De postbaan sloeg hier rechtsaf, en liep over Johan Willem Frisostraat en Grintweg Moerdijk (postkoetshalte) binnen. Ter hoogte van 'Steenweg' ging de Moerdijkse Postbaan richting het zuiden lopen, over Zundert naar Antwerpen.

In Moerdijk nam men het postveer over het Hollands Diep naar Strijensas (met postkoetshalte). Langs de Strijensche Haven over Sassegeweg, Kooilandsche Dijk, Steenplaats, Schelpweg en Molenstraat naar centrum Strijen. Vervolgens over de Keizersdijk naar Cillaarshoek, Gatsedijk naar Maasdam en dan over de Hoeksedijk / Maasdamsedijk naar postkantoor 't Springende Peert op het Kerkplein van Puttershoek (met postkoetshalte).

Arent van Lierstraat het dorp uit volgen, wordt Weverseinde en Rustenburg. Dit alles tesamen was de Braakschen Dijk. Postweg opdraaien en dan over de Reeweg en 'Kuipersveer' naar het gehucht en het veer met dezelfde naam. Alhier was ook een postkoetshalte gelegen. Het veer stak hier de Oude Maas over naar het gehucht Kleine Lindt vanwaar men over de dijk (vroeger Veerweg) en Dorpsstraat Heerjansdam (met postkoetshalte) bereikte.

Verder over Het Waaltje (afgedamd in 1332) door middel van de dam / sluis naar de Noldijk aan de overzijde. Daarna liep de postbaan verder over de Ziedewij(d)sedijk en Barendrechtseweg naar de Wester Hordijk. Volg deze oostwaarts, om dan noordwaarts over de Hordijk, Kerkedijk en Bovenstraat uit te komen te IJsselmonde.

Ter hoogte van het IJsselmondsche Hoofd (aan de Oostdijk) stak het Kralingsche Veer de Nieuwe Maas over. Het oude haventje aan de overkant ligt er nog.

Op hedendaagse kaarten sta je nu al midden in Rotterdam. In de tijd van de postbaan stond je aan de rand van de polder. Richting Rotterdam centrum ging het waarschijnlijk over de Hooge- of Oude Zeedijk (later Schaardijk, Nesserdijk en Honingerdijk (nu trambaan en fietspad)) en Benedendijk (nu Oost Zeedijk) richting Hoogstraat en zo naar de Grote Markt.

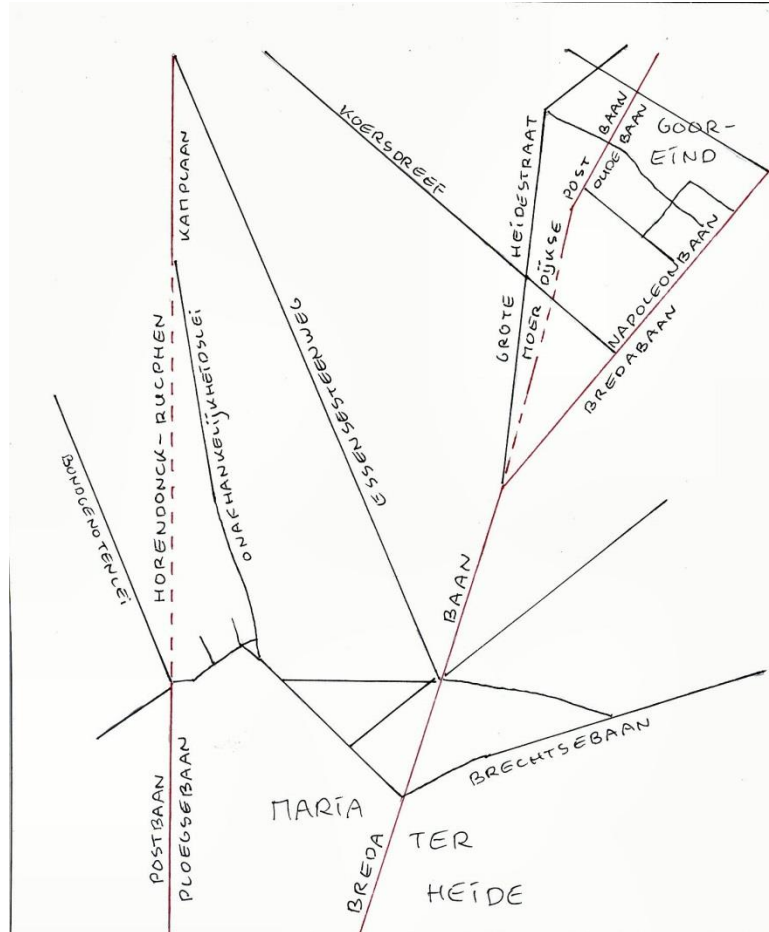
VII. Antwerpen-Zundert-Moerdijk-Rotterdam Vóór 1809

De Moerdijkse Postbaan

Het begin is hetzelfde als bij Hoofdstuk III, tot aan punt 'Driehoek'. Dus: Dambrugge, Laar, Donk en dan over Donksesteenweg naar Brasschaat tot aan Driehoek. Hier splitste zich dus de postbaan naar Rucphen af.

De Moerdijkse Postbaan gaat vanaf Driehoek verder over de 'Bredabaan'. Het gedeelte van Brasschaat tot Maria-ter-Heide was een bochtige zandweg, rechtgetrokken in 1745.

Na Maria-ter-Heide splitst de Moerdijkse Postbaan zich af van het traject van de latere Napoleonbaan. Waar dit precies gebeurde is bijzonder moeilijk aan te geven is, daarom hieronder een kaartje.

Zoals u ziet was de Moerdijkse Postbaan het rechtlijnige vervolg van de oude zandweg nu Bredabaan geheten. Hij liep rechtstreeks naar Oude Baan te Gooreind. De gestreepte stukken op de kaart zijn verdwenen stukken baan, de hele stukken lijn bestaan nog.

Vanaf Gooreind ging het verder over Oud-Gooreind naar Akkerveken. Bij Westdoorn aankomende Sint-Willebrordstraat nemen. Deze liep langs Breikelen en dan over 'Baan' naar Kruisweg. Dit gehucht lag op het punt waar Baan, Molenstraat en Heistraat samenlopen.

Over 'Kruisweg' verder totdat je aan de Bredabaan uitkomt, bij het voormalige gehucht Braeken. Hier de postbaan doortrekken naar 'Tereik'. Deze weg steekt de grens over bij 'De Paal' en gaat Lentsebaan heten. Ergens aan deze baan, in het midden tussen Mereltjesstraat en Bloemstraat, zou Post Rust hebben gelegen (herberg?).

Net voordat we de Bredabaan (nu Wernhoutseweg) weer zouden bereiken, met de bocht mee Oude Lentsebaan opdraaien. Aan het eind rechtsaf (een stukje 'Bredabaan') en dan Oude Baan te Wernhout op.

- Tussen Wernhout en Rijsbergen steekt de Moerdijkse Postbaan meerdere malen de Bredabaan over, dit wordt niet telkens aangegeven. -

Aan het eind van Oude Baan rechtdoor naar Grote Heistraat. Door middel van Fazantstraat, Rutvenstraat, Molenstraat en Bredaseweg doorkruist men Zundert. Let nu goed op (we gaan meanderen): Vanaf het kruispunt Willem Pastoorstraat / Bredaseweg liep 'een 'Oude Baan' voorheen ten westen parallel aan Bredaseweg (op ong. 50 m afstand) totdat hij bij kruispunt Akkermolenweg / Bredaseweg uitkwam. Daar stak hij schuin over naar een oude 'Bredaseweg' aan de overkant. Het eerste stuk bestaat nog. Hij liep verder, nu ten oosten parallel aan de Bredabaan (op ong. 100 m afstand) totdat hij bij Stuivesant uitkwam op het kruispunt Voorste Schaapsdijk / Bredaseweg. Vanaf dit kruispunt door naar Aardgangstraat, wordt rechtsaf met de bocht mee Oude Postbaan. Stak weer over, naar een verdwenen stuk baan (nog wel terug te vinden als landschapslijn) -dat weer oostelijk- parallel liep en kwam uit op kruispunt Stokbeemd / 'Bredabaan'. Stak weer over, liep weer parallel, ongeveer tot aan kruispunt Koningin Julianastraat / 'Bredabaan' en loopt dan over de laatste door Rijsbergen naar het kruispunt met Ettenseweg.

Sla te Rijsbergen de Ettenseweg op. Na ruim 1,5 km kom je aan de IJzermolensevaart (oude turfvaart) met net daarna het riviertje de Bijloop. Hier lag het oeroude gehucht 't Boomken. Noordwaarts ging het nu, over Kogelvanger (voorheen Oude Postbaan), tussen het gehucht Hellegat en de Groote Moeren door. Op het punt waar 'Kogelvanger' nu het bos raakt en licht naar het westen afbuigt, liep de postbaan rechtdoor naar een hedendaagse Moerdijkse Postbaan (het naar het noorden lopend gedeelte). Deze helemaal volgen tot aan de A58. Aan de overzijde ligt Het Liesbos. Dit dient doorkruist te worden naar de Groenstraat aan de noordkant daarvan. Deze Groenstraat leidde ons naar Beek (nu Prinsenbeek).

Over Beeksestraat tot aan de snelweg. Rechtdoor (noordwaarts) naar Grintweg. Bij het gehucht Klein Overveld aangekomen met de bocht mee naar links. Kruis de snelweg weer, maar nu in NW-lijke richting naar Nieuwveerweg. Men komt nu aan de Mark alwaar men d.m.v. het Nieuwe Veer (tot 1421 Zonzeels Veer) de overkant bereikte. Noordwaarts naar Bredeweg, deze kruist even later de A59, wordt Driehoefijzersstraat en doorkruist Zevenbersgschenhoek d.m.v. Hoofdstraat.

Waar Hoofdstraat nu de spoorbaan raakt, in NW-lijke richting naar Moerdijkseweg bij 'Hoekske'. Verder over Steenweg naar het haventje van Moerdijk. En dan verder over Strijensas en Barendrecht zoals in Hoofdstuk VI.

Napoleonbaan

Antwerpen-Breda-Moerdijk-Dordrecht-Katendrecht-Rotterdam

Bredabaan begonnen 1639, af 1811

Merksem- Brasschaat, aangelegd 1740 – 1742

Brasschaat- Maria-ter-Heide 1772-1776 doortrekken van Bredabaan tot aan Maria-ter-Heide

Net zoals bij de postbaan naar Rucphen vertrok deze baan vanaf de Paardenmarkt te Antwerpen. De vesting werd verlaten door de Roode Poort om vervolgens richting Dambrugge te trekken. De meningen zijn verdeeld over het traject hier tussenin: OF over Lange Dijkstraat, OF over Oude Steenweg naar de hedendaagse Bredastraat. Net na het passeren van de Joossensgang stak men door middel van een bruggetje (tot 1320 veerpont) 'Het Schijn' over, een riviertje dat Dambrugge (voorheen Geerbodigem of Bodigem genoemd) doorkruiste.

Vanaf hier de Bredastraat in NNO-lijke richting gaan volgen en (net na de A12) met een bocht naar 'IJselder'. Loopt uit op Bredabaan. Volg deze, eerst tot aan 'Oude Bareel' (hier sloeg een middeleeuwse baan af over Oudebareellei naar Brecht, Tilburg en Den Bosch) en dan verder naar 'Kleine Bareel'. Deze ligt op de splitsing Kapelsesteenweg (de latere postbaan naar Bergen op Zoom) en Bredabaan. (Deze twee barelen werden pas in 1742 in gebruik genomen (bareeltaksen) maar ze worden even aangegeven als houvast.)

Verder over de Bredabaan, over Brasschaat en Maria-ter-Heide en dan in rechte lijn naar Wuustwezel. Net ná het centrum, lag in de NW-lijke oksel van het kruispunt Slijkstraat / Bredabaan een paardenafspanning (nu grasveldje). 'Bredabaan' helemaal volgen (langs Zundert en Rijsbergen) tot voor Breda. Kruis de A58 en trek een lijn door naar 'Roskam'. Vanaf hier in noordelijke richting over Mastbosstraat, tot aan het gehucht 'Vloed'. Dan in NW-lijke richting over Dreef naar centrum Princenhage. Hier rechtsaf de Haagweg op. Ter hoogte van de Kolfbaanstraat sloeg de Napoleonbaan rechtsaf, ongeveer over de Havermansstraat. Zo bereikte je de Haagsche Poort.

Vervolgens dwars door de vestingstad Breda naar kruispunt Sophiastreet / Nassaustraat en Nieuwe Boschstraat. Vanaf hier stak met de vestinggracht over naar de Bossche Poort (was gelegen hoek Terheijdenstraat / Ceresstraat) en verliet men Breda richting Terheijden over de Terheijdenseweg.

Aldaar aangekomen over Bredaseweg, Hoofdstraat en Raadhuisstraat het dorp doorkruisen naar Molenstraat. Wordt Moerdijkseweg (voorheen Kraandijk). Met de bocht mee kwam je dan uit aan Tol 2, op de hoek met de Bredeweg.

Vanaf hier noordwaarts over Bredeweg naar Moerdijk. Net zoals het laatste stuk van de Moerdijkse Postbaan.

Napoleon stak over van Moerdijk naar Willemsdorp. Daar heeft hij de Rijksstraatweg (voorheen Straatweg) laten aanleggen. Volg deze. Het stuk langs de hedendaagse 'Tweede Tol' heette vroeger Kruisstraatweg. Langs 'De Mijl' (nu het gebied rondom de Wilhelmina- en Julianahaven) heette hij Dubbeldamschen Weg.

Rijksstraatweg wordt Mijlstraat en dan over de Weeskinderendijk en ongeveer over Bakstraat, Sluisweg en Prinsenstraat naar centrum Dordrecht. Hier pont naar Zwijndrecht (Veerplein). Het nu komende gedeelte tussen Dordrecht en Katendrecht heette in de Napoleontische tijd in zijn geheel "Koninklijke Straatweg".

Verder over Rotterdamse- en Langeweg en dan met de bocht mee de Rijksstraatweg op. Weer met de bocht mee naar de Rijsoordsche Brug. Waal oversteken. Vervolgens Rijksstraatweg tot aan het gehucht Zwet (dit stuk was voorheen Groote Weg, later Dordtse Straatweg). Alhier, op nr. 402 was postkoetshalte en herberg 't Melkhuisje gelegen.

Nu met bocht naar Dordtse Straatweg aan de andere zijde van de A15, wordt Zwaaiweg, Pascalweg (dit was het begin van de Charloisse Zeedijk), De Mussetstraat, Gezellestraat en Elsschotstraat. Dwars door 'nieuwbouwwijk' rechte lijn doortrekken naar Dordtsestraatweg. Deze eindigt nu aan de Motorstraat.

De Charloisse Zeedijk liep verder: rechtdoor naar halverwege het Rijsoordpad, dan knik, lijn naar kruispunt Boelstraat / Mijnsherenlaan. Weer knik, midden door het park van de Zwartewaalstraat naar Hellevoetstraat. De Maashaven bestond nog niet, dus min of

meer rechtdoor naar Sumatraweg op het eiland Katendrecht. Daar, ongeveer aan de Tolhuisstraat lag het veer naar Rotterdam.